

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย

เรื่อง แนวทางปฏิบัติสำหรับราชการส่วนท้องถิ่นในการตรวจสอบ

เพื่อให้ความเห็นชอบแก่สถานบริการการสาธารณสุขดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเอง

สำนักงานเทศบาลเมือง ก ได้มีหนังสือ ที่ จบ ๕๒๐๑๐/๓๕๗๐ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ เพื่อขอหารือการดำเนินการให้ความเห็นชอบจัดการขยะติดเชื้อด้วยเครื่องบดนิ่งมูลฝอยติดเชื้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้วยเทศบาลเมือง ก ได้รับแจ้งจากโรงพยาบาล ว่า โรงพยาบาลจะดำเนินการนำมูลฝอยติดเชื้อภายในโรงพยาบาลไปผ่านกระบวนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อด้วยเครื่องบดนิ่งมูลฝอยติดเชื้อโดยเป็นการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๔ ข้อ ๒๕ (๒) การทำลายเชื้อด้วยไอน้ำ ซึ่งมูลฝอยที่ผ่านการกำจัดเชื้อด้วยเครื่องบดนิ่งมูลฝอยติดเชื้อแล้วให้ดำเนินการกำจัดตามวิธีกำจัดมูลฝอยทั่วไป ตามข้อ ๒๘ ของกฎกระทรวงเดียวกัน ทั้งนี้ การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยเครื่องบดนิ่งมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาลดังกล่าว จะต้องได้รับความเห็นชอบจากเทศบาลเมือง ก ในฐานะราชการส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ก่อนดำเนินการ

เมื่อพิจารณาตามความในข้อ ๖ ของกฎกระทรวงฯ ดังกล่าวแล้ว เห็นว่ากฎกระทรวงมิได้กำหนดขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติ การพิจารณาในส่วนของราชการส่วนท้องถิ่นในการที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบให้สถานบริการการสาธารณสุขดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเองได้

เทศบาลเมือง ก จึงขอหารือว่า การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้โรงพยาบาล ดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยเครื่องบดนิ่งมูลฝอยติดเชื้อ ตามกฎกระทรวงข้างต้นมีขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อที่เทศบาลเมือง ก จะได้นำมาเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

(๑) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๘^๒ การเก็บ ขน หรือจำกัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น หากราชการส่วนท้องถิ่นไม่ดำเนินการเอง อาจดำเนินการได้ใน ๓ กรณีคือ ๑) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน (มาตรา ๑๘ วรรคสอง) ๒) มอบให้บุคคลใดดำเนินการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ๐๙๔๕.๐๔/๑๖๓ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงสำนักงานเทศบาลเมือง ก

^๒ มาตรา ๑๘ การเก็บ ขน หรือจำกัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงโดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือจำกัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๑๘ ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา ๑๙ มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ดำเนินการจัดการโรงงานที่มีของเสียอันตราย และผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขนหรือจำกัดของเสียอันตรายดังกล่าวแจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

(มาตรา ๑๘ วรโรคสาม) และ ๓) อนุญาตให้บุคคลที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๙^๓ ดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ โดยต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

๒. กฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕

ข้อ ๓^๔ “มูลฝอยติดเชื้อ” หมายความว่า มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้น ซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยนั้นแล้วสามารถทำให้เกิดโรคได้

ข้อ ๖^๕ ข้อกำหนดในส่วนที่ว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อในหมวด ๔ ให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำเนินการสถานบริการการสาธารณสุขหรือผู้ดำเนินการห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายที่ดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อมด้วยตนเองด้วย

ข้อ ๒๕^๖ การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ มีวิธีการดังนี้

(๒) ทำลายเชื้อด้วยไอน้ำ

---

^๓มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจ หรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

^๔ ข้อ ๓ ในกฎกระทรวงนี้

“มูลฝอยติดเชื้อ” หมายความว่า มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้น ซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยนั้นแล้วสามารถทำให้เกิดโรคได้

กรณีมูลฝอยดังต่อไปนี้ ที่เกิดขึ้นหรือให้ใช้กระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการทดลองเกี่ยวกับโรค และการตรวจชันสูตรหรือซากสัตว์ รวมทั้งในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ

(๑) ซากหรือชิ้นส่วนของมนุษย์หรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชันสูตรศพ หรือซากสัตว์ และการใช้สัตว์ทดลอง

(๒) วัสดุของมีคม เช่น เข็ม ใบมีด กระบอกฉีดยา หลอดแก้ว ภาชนะที่ทำด้วยแก้วสไลด์ และแผ่นกระจกปิดสไลด์

(๓) วัสดุซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด สารน้ำจากร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ หรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิต เช่น สาลี ผ้าก๊อซ ผ้าต่างๆ และท่อยาง

(๔) มูลฝอยทุกชนิดที่มาจากห้องรักษาผู้ป่วยติดเชื้อร้ายแรง

^๕ ข้อ ๖ ข้อกำหนดในส่วนที่ว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อในหมวด ๔ ให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำเนินการสถานบริการการสาธารณสุขหรือผู้ดำเนินการห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายที่ดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเองด้วย และให้สถานบริการการสาธารณสุขหรือห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายนั้นแจ้งให้ราชการส่วนท้องถิ่นที่สถานบริการการสาธารณสุขหรือห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายนั้นตั้งอยู่ จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และเมื่อราชการส่วนท้องถิ่นนั้นได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ผู้ดำเนินการสถานบริการการสาธารณสุขหรือผู้ดำเนินการห้องปฏิบัติการติดเชื้ออันตรายดังกล่าว จึงจะดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อมด้วยตนเองได้

ในการตรวจสอบระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร้องขอให้อธิบดีกรมอนามัย หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมอนามัยมอบหมายจัดส่งเจ้าหน้าที่กรมอนามัยไปร่วมตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นได้

^๖ ข้อ ๒๕ การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ มีวิธีการดังนี้

(๑) เผาในเตาเผา

(๒) ทำลายเชื้อด้วยไอน้ำ

(๓) ทำลายเชื้อด้วยความร้อน

(๔) วิธีอื่นตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๓. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบมาตรฐานทางชีวภาพ ในการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๓) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

ข้อหารือ : แนวทางการพิจารณาให้ความเห็นชอบให้โรงพยาบาลดำเนินการกำจัด มูลฝอยติดเชื้อด้วยเครื่องบดนิ่งมูลฝอยติดเชื้อ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ มีขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติอย่างไรให้ถูกต้อง

ความเห็น : เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงประกอบกับวิเคราะห์ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นว่า โรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานบริการการสาธารณสุขมีหน้าที่ต้องปฏิบัติในการจัดการ มูลฝอยติดเชื้อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ ในกรณีที่โรงพยาบาลจะดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเอง จะต้องแจ้งให้ราชการส่วนท้องถิ่น ที่สถานบริการการสาธารณสุขนั้นตั้งอยู่ และเมื่อราชการส่วนท้องถิ่นให้ความเห็นชอบแล้วจึงจะดำเนินการกำจัด มูลฝอยติดเชื้อด้วยตนเองได้ ตามความในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๖ ทั้งนี้ แนวทางปฏิบัติสำหรับราชการส่วนท้องถิ่นในการตรวจสอบระบบกำจัดมูลฝอยติดเชือนั้น ในขณะนี้ยังไม่มี แบบฟอร์มในการตรวจสอบสำหรับเจ้าหน้าที่ แต่ในคู่มือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับแก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐) พิมพ์ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มี “แนวทางการปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัด มูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ สำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง” ซึ่งได้แนะนำราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติงาน ว่าอาจอาศัยนักวิชาการของท้องถิ่นเอง หรือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒ หรือ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพื้นที่ตรวจสอบร่วมกันก็ได้ โดยการตรวจสอบนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นต้องตรวจสอบให้โรงพยาบาลปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนดในกฎกระทรวงฯ ตั้งแต่การรวบรวม การขนมากำจัด รวมถึงระบบการกำจัด และต้องปฏิบัติตามประกาศ กระทรวงฯ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงวิธีการกำจัดของโรงพยาบาลแล้ว เข้าข่ายเป็นการกำจัดด้วย วิธีการตามข้อ ๒๕ (๒) ทำลายเชื้อด้วยไอน้ำ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งต้องมีการดำเนินการให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานทางชีวภาพ โดยต้องมีผลการตรวจวิเคราะห์ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานทาง ชีวภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบมาตรฐานทางชีวภาพในการกำจัด มูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๖ ทั้งนี้ ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากคู่มือแนวทางการ บังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการจัดการมูลฝอยสำหรับหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานตามกฎหมายการ สาธารณสุข ซึ่งสามารถดาวน์โหลดคู่มือได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย <http://laws.anamai.moph.go.th>

กรมอนามัย
ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข
๙ มกราคม ๒๕๖๓

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

